

tots els que no l'avorrenen al rebutjat per la llei; el tren va *repèndre* la fugida cap a França, i a dins del vagó vaig quedar-me am la mare» (Presons, 208). Antigament ja ve a ser això en algun cas on vol dir 'insistir a, tornar a esforçar-se per': «parent-me que, en assò perseverant, per ventura so que yo entenía celar se podia presomir, en moltes vegades *represí* celar-ho», *Fiameta* (ed. gòtica, § 12, p. 23).

Ben popular a tot el Princ. en el sentit de 'no assentar-se bé un aliment que prenem' (ex. popular emp., supra, par. 20 de l'article). O altrament: *pan represet* a Benasc «el hecho de harina de trigo y centeno» (Ballarín, *Dicc.*, 360b).

Represa [Lab. 1840]: «releix, recuperació del que s'havia perdut», «la detenció que 's fa d'una cosa: de la aygua que's deté y se estén»; «*represa de pits*: malaltia que acometa a les dones en los pits, causada de congelar-se la llet, ab què 's malícia y danya».

Mall. 'prestatge' (BDLC XII, 134). Del Montseny cap al N. 'presa, resclosa': «Al Molí de Bellpuig hi ha *represa* per a pendre aigües» Taradell (1936); en els Tolls de la Forcarà hi ha una *represa* que en diuen «el Molinàs» St. Pau de Seguríes; «La *represa* del Botàs, en el Ritort», Freixenet de Camprodon (1935). Coincideix amb el sentit antic i clàssic del cast. *represa* [1259] (article PRENDER, DECH); avui en particular hisp.-am.: «una especie de alga u hongo que cubre las superficies tranquilas de las *represas* o lagunas», O. Di Lullo («La Prensa de B. A.», 11-VIII-40; Neyra, article *La Represa*, *ibid.*, 16-III-40).

Reprensible [Eiximenis]: «la 3.ª raó per què lo dormir és *reprensible*, sí és lo posar-se a dormir sens speritual preparació: axí com és, comanar-se a Déu e al àngel qui guarda la persona», *Terç*, 203; «a la dona no 's vedat / anar compostament, ab honestat, / mas anar desonestada; / ans fort seria *reprensible* cosa / si se té per ferea, çaffarosa / e sutz' e mal endressada», Eiximenis, prosificat en el *Llibre de les Dones* (*EntreDL* I, 196). *Reprensió* [BMetge]; també *reprehen-si* ant., *Decam.*, supra; *reprensiu*, *reprensar*, *repren-sori*. *Reprenedor*.

Mampendre apareix com a variant d'*empendre* sobretot val. i en algunes fonts balears (per a l'ús del prefix *man-*, cf. DECH III, 794a19 i *mamparar* a PARRAR). Els valencians l'usen com a simple equivalent d'*empendre* [Escrig 1851, no en CROs, 1764, ni Sanelo], MGadea, *T. del Xè* II, 101; «hem *mamprens* la tasca de donar-li a la nostra ciutat tots els mitjans necessaris ---» ([Ad. Pizcueta?]) «Acció Valenciana», 5-I-1931, p. 7); «si vosté *mampren* a collir les taronges ---» Estivella, «ara l'amic *mampren* el terme de ---» (enumeració de sèquies) Alberic, «van *mampèndre* innovar tot això» Raül d'Almúnia, 1962; i així segueix en ús fins al castellà de Múrcia (GaSoriano), «*emprender*» i «apalejar o castigar a algu» (Ramz. Xarrià).

També havia estat balear (si bé sembla que avui és desconegut a Mallorca, i manca *DAMen.* i *DFgra.*), car un poc alterat es manté a Eiv.: «a sa tarda, en haver dinat, tornaren a *mompendre* sa mateixa esca-

rada; i venga, pentina que pentina ---», «*momprenquè* un rem, en donà un altre an En Pepet i li digué: —Au, vine amb jo! I quan te diga: —Sacut-li! — sacut-li sense llàstima ni por» (JnCastelló, *Rond.*, 55, 51); i el trobem en el S. XIV en la *Questa del S. G.* del mallorquí Reixac: «la questa del Sant Graal era estade *manprèse*», «deïts-me, donzel, ¿fos vós là on la Questa és estade *manprèsa*? —Domna, hoc, Monsenyor Galvany l'*amprès* primerament, e Lanselot après, e sí's feren los altres», «sí àn axí *manprèsa* la cosa, que la bata<1>le és atermenada a l'andamà» (aquí tradueix *porparlee*), 14.15, 14.26, 14.27, 126.31. Del diàleg, doncs, resulta que hi havia consciència que *mampendre* i *empendre* eren el mateix.

Perpendre cat. ant. 'empendre, abraçar, aferrar en excés': «t'és mal *perprès*», Guillem de Cervera; «de dos te guardaràs *perpendre*, no deguts» (*Prov.*, 754c, 1148b), «paratges à molt *perprès*», Cerverí de Girona (68/63.1), veg. les notes respectives a les meves edicions de tots dos; i «Yo-t conseyl, home, que no *perprenas* cosa qui no pot ésser *perpresa*» en la *Vida de Sant Barlaam*, S. XIV, citada per G. Llabrés en el seu estudi sobre el *Cançoner* d'Urgell (p. xxxviii); «gran faix à emparat, / qui honor à *perpreza*», «pus non avetz aver, / faitz vostr' esforç qu'aver puscatz saber, / qu'ab lo saber poretz l'aver *perpendre*» aconsellava Cerverí als seus fills (73/58.50; 62/88.7).

Represàlies [S. XIV o XV, en un text del *Consolat de Mar*, no ben datat; 1405 en un inv. arag., segurament copiat del cat.; en it. es documenta en autors dels Ss. XVI-XVII suspects d'infl. hispànica i un cop en el XIV; el fr. *représailles* des de 1401 i angl. *reprisals* des de 1447]: el mot sembla haver-se creat en baix llatí, però no consta si és d'inspiració it., cat. o fr.; veg. DCEC/DECH IV, 35-42 i n. 12.

Sorpendre, antigament *sobrependre* 'sobtar', 'sorpendre (en lluita amb algú o amb alguna força armada)', també oc. ant. *sobrependre*, formes germanes del fr. *surprendre*, del qual són manlevats it. *sorprendere*, cast. i port. *sorprender*, angl. *surprise*; en cat. és també probable que el canvi de *sobrependre* en *sorpendre* es féu o es consumà sota la influència del francès, que en qualitat de terme sobretot militar tingué veu preponderant a tota Europa. *Sobrependre* apareix en diverses narracions militars de c. 1300: «les galees deyen, que --- estegessen fora'l port en loc que, si la vostra armada --- venia, no-ls pogés *sobrependre*», doc. cancelleresc de 1324 (Finke, *Acta Arag.* III, 453; *sobreprè*s i context semblant, a. 1325, id. III, 481). «Los quals s'optosament *sobreprengueren* ---», *Decam.* (IX, § 2, 516.9, trad. *subito sopraprendimento*). També en el *Curial*.

A les grans Cròn. se citen els passatges: «E-ls ser-raïns, com veren que axí eren *sobrepreses*, no saberen què's faessen», Desclot; «foren molt trists e spoardits e *sobrepresos*», Cerimoniós (32);⁸ «B. de Sarrià --- baté tota Calàbria e --- la costera d'Amalfa e --- tota la muntanya --- e anà cremant e afogant tot; e *sobreprè*s als llits los malvats de Passetà, axí que tots n'anaren a tall; e cremà-hi galees ---», Muntaner, fets de